

Marjorie Agosin

Chiếc dù đen to tướng

Dịch giả: Hoàng Tân Nhân & Hoàng Tân Dân

Khi chị đến nhà chúng tôi chị che một chiếc dù đen to tướng. Một nhánh hoa đàn đàn trắng lủng lẳng bên tai trái của chị. Em Cynthia và tôi vừa trông thấy chị là đã thấy mê toi rồi. Chúng tôi cũng cảm thấy có chút sợ hãi nữa. Chị trông giống như một con cá khổng lồ hay một mệnh phụ bị đắm tàu ở nơi xa nhà. Chiếc dù của chị chắc chắn là không dùng được dưới mưa bởi lẽ nó bị rách toạc nhiều chỗ, nước mưa sẽ chảy xuống người chị – nước từ một trận mưa rào hiếm hoi của mùa hè khô ráo kỳ lạ kia. Cũng là cái mùa hè em gái tôi và tôi hiểu ra tại sao những chuyện kỳ diệu xảy ra, chẳng hạn chuyện Delfina Nahuenhual xuất hiện.

Mẹ tôi đón chị, và Delfina, với vẻ dạn dĩ, cắt nghĩa là chị đi đâu cũng luôn mang theo chiếc dù khổng lồ, dùng để chị tránh nắng, tránh cả những cô tiên tinh quái, và đám con gái như chúng tôi. Đôi môi mềm mại của mẹ tôi mỉm cười. Ngay từ khoảnh khắc ấy mẹ tôi và Defina đã nảy nở một quan hệ thân thiết hơn hẳn bình thường giữa “bà chủ nhà” và “cô tớ gái”.

Delfina Nahuenhual – chúng tôi phải gọi chị bằng nguyên tên họ của chị – là một trong ít người sống sót của trận động đất Chile xảy ra ở phía Nam Chile.* Chị đã mất cả con cái, nhà cửa, áo cưới, gà, và hai cây chanh rất quý của chị. Cái duy nhất chị cứu được ấy là cái dù đen to tướng phủ đầy bụi và năm ba thứ lặt vặt đã bỏ quên.

Buổi tối chị thường đốt một bếp lò nhỏ để nấu nướng; ngọn lửa hắt ra một luồng sáng rất dễ thương, rất hiền hòa. Rồi chị quấn mình trong một chiếc khăn màu lam không lò bằng len mịn và chị để vài lát khoai tây ở hai bên thái dương để khỏi bị ốm và cảm lạnh.

Khi chúng tôi ngồi bên bếp lò, Delfina Nahuenhual kể chuyện về những oan hồn và những con ếch biến thành các hoàng tử. Chị lắc lư chúng tôi trong lòng bụng thên thang của mình, và giọng nói chị ru chúng tôi ngủ. Chúng tôi là những đứa trẻ bình an cảm nhận được sức ấm tình thương của chị. Sau khi chị nghĩ chúng tôi đã ngủ, Delfina Nahuenhual ngồi viết những bức thư dài mà chị sẽ đánh số và đem gói trong giấy báo. Chị giữ những lá thư ấy trong một cái lọ cổ chứa đầy tỏi, thìa là, và những mảnh cùi chanh vụn.

Em gái tôi và tôi lúc nào cũng muốn đọc những lá thư ấy và học thuộc tên và địa chỉ của người nhận thư. Thế nên bất cứ khi nào Delfina Nahuenhual bận việc trong bếp, chúng tôi cũng tìm cách nhìn trộm vào cái lọ để khám phá xem chị giấu những gì trong đó.

Nhưng chúng tôi chưa bao giờ đọc được thư. Delfina Nahuenhual mỉm cười nhìn chúng tôi và lấy đầu chổi xua chúng tôi đi chỗ khác.

Trong nhiều năm, Delfina tiếp tục kể chuyện cho chúng tôi bên cạnh bếp lò. Không lâu sau khi em Mario của tôi, cậu con trai cưng trong gia đình, sinh ra, Delfina Nahuenhual bảo chúng tôi là chị cảm thấy mệt và chị muốn trở về miền nam Chile. Chị bảo bây giờ chị đã dành dụm được chút đỉnh và đã có một con gà, như thế là đủ để tiếp tục sống được rồi. Tôi nghĩ chị muốn chết và lên thiên đàng bởi chị đã quyết định trở về với rêu xanh và đất sét của quê mình.

Tôi nhớ tôi đã khóc rất nhiều khi chị từ giã chúng tôi. Em trai Mario của tôi bám chặt chiếc váy dài kín chân của chị, không muốn phải xa người phụ nữ uyên thâm, với chúng tôi, chưa bao giờ là một người tớ gái trong nhà. Khi chị cúi xuống để hôn tôi, chị bảo tôi phải chuyển những lá thư của chị cho người chị có ghi địa chỉ gửi thư đến nhưng tôi có thể cứ giữ cái lọ lại.

Trong nhiều năm, tôi đã giữ cái lọ như một vật bí ẩn quý báu, một thứ đèn thần trong đó đã chôn giấu tuổi thơ của tôi. Khi tôi muốn nghĩ đến chị, tôi lấy tay xát vào cái lọ, tôi nghĩ nó, và thế là tất cả mọi thứ sợ hãi, kể cả sự sợ hãi bóng đêm, đều tan biến. Sau khi chị đi rồi tôi bắt đầu hiểu ra rằng tuổi thơ của tôi đã ra đi cùng với chị. Bây giờ hơn lúc nào cả tôi nhớ đĩa đậu lăng chị nấu để cầu mong sự may mắn và thịnh vượng trong Đêm Đầu Năm. Tôi nhớ cái mùi da của chị và những câu chuyện kể huyền diệu của chị.

Nhiều năm sau, em gái Cynthia của tôi sinh đứa con gái đầu lòng. Mario đi du lịch nước ngoài và tôi quyết định hưởng tuần trăng mật ở đảo Easter Island, hòn đảo xa tít ở giữa Thái bình dương, cách Chile sáu giờ tính theo đường bay. Đây là một nơi có đầy những pho tượng huyền bí, khổng lồ có tên là Moais. Suốt từ thời còn là một đứa bé, tôi vẫn bị mê hoặc bởi những pho tượng bí hiểm kia, những hình thù khổng lồ có vẻ như từ dưới đất mọc lên, đúng y như Delfina Nahuenhual và chiếc dù đen to tướng của chị khi chị xuất hiện ở nhà tôi lần đầu tiên. Tôi vẫn giữ những lá thư của chị, mà từ lâu tôi đã lấy ra khỏi cái lọ nhỏ bằng đất và để vào một cái hòm lớn màu xanh rêu cùng với một ít những nhánh tỏi còn lại. Khi lớn lên rồi tôi không bao giờ còn muốn đọc thư nữa. Tôi chỉ biết là thư phải được chuyển đến cho ai đó thôi.

Một buổi sáng khi mặt trời chiếu vào ngay cả cái góc tối nhất của phòng khách sạn tôi ở, tôi đi đến địa chỉ ghi trên những lá thư của Delfina. Đây là một khu người cùi sinh sống, một trong ít khu còn sót lại. Một nhân viên mặt mày ảm đạm ra mở cửa và nhanh chóng chụp lấy cái gói đựng năm trăm lá thư từ tay tôi. Tôi hỏi xem người nhận thư còn sống hay không và ông ta bảo là đương nhiên, nhưng tôi không được phép gặp người ấy. Khi tôi đưa những lá thư kia cho ông ta, tôi cảm thấy như tôi đã đánh mất một trong những của cải quý giá nhất của mình, có lẽ còn là những kỷ niệm cuối cùng của cuộc đời chị Delfina Nahuenhual thân yêu của tôi.

Thế là tôi không gặp được người mà chị Delfina Nahuenhual viết thư gửi, cũng không biết được tại sao chị đã để bao nhiêu đêm không ngủ của mình để viết những thư kia. Tôi chỉ biết anh ấy là một người cùi trên đảo Easter Island, anh vẫn còn sống và, có lẽ, vẫn đọc những lá thư, những giấc mơ yêu thương mỗi đêm đến với

chị Delfina Nahuenhual. Khi tôi trở về nhà, rốt cuộc tôi biết rằng Delfina Nahuenhual đã bằng lòng, bởi vì khi tôi ngược mắt nhìn lên, như trước đây chị vẫn dạy tôi làm, tôi nhìn thấy một chiếc dù đen to ùng bay lượn trên nền trời đầy mây.

(Bản dịch Hoàng Tân Nhân & Hoàng Tân Dân.)